

พุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
BUDDHIST METHODS OF CULTURE TOURISM MANAGEMENT OF
PHRANAKHONSIAYUTTHAYA PROVINCE

ธัญญพัทธ์ ภูริพิณินันท์, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, สุรพล สุธะพรหม

Thanyaphat Phuripinisanant, Kiettisak Suklueang, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail:ooky@theozz.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการจัดการ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อและนำเสนอรูปแบบพุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักการบริหารนิยธรรม 7 ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 4 ด้าน ได้แก่ การให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม และการพร้อมเพรียงกันประชุม และ 3. รูปแบบพุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีปัจจัยพื้นฐาน คือ พุทธวิธีการจัดการโดยการบูรณาการหลักการบริหารนิยธรรม 7 เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดเป็นพุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและยังนำองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's มาใช้เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: พุทธวิธี; การจัดการ; วัฒนธรรม

Abstract

This research article aims to analyze management conditions, study the factors affecting and to present a Buddhist model and cultural tourism management method. The research was the mixed methods. The quantitative research used questionnaires to collect from samples of 396 people. Data were analyzed using a social science package. The qualitative research collected data by in-depth interviewing 19 key informants and 9 participants in focus group discussion. Data were analyzed by content descriptive interpretation.

The results of the research were as follows: 1. Cultural Tourism Management of Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province at a high level. 2. Factors affecting cultural tourism management of Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. It was found that the Aparihaniya-dhamma 7 affected cultural tourism management of Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. There were 4 aspects, namely, taking care of visitors, respecting and listening to the opinions of adults, not to set rules that are contrary to the original regulations and concurrent meetings and 3 Buddhist models of cultural tourism management method of Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There are fundamental factors which are Buddhist methods of management by integrating principles of Aparahaniyadham 7 to support the creation of a Buddhist cultural tourism management method and to apply the 5A's tourism components to be used to promote the effectiveness of cultural tourism management of Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province.

Keywords: Buddhist method; Management; Culture

บทนำ

พุทธวิธีเป็นหลักการหรือแนวคำสอนในพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงวางหลักปฏิบัติไว้ ซึ่งแนวคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นมีอยู่มากมายหลายด้านทั้งด้านที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตน ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านการครองเรือน การปฏิบัติตนต่อบิดามารดา ด้านการประกอบอาชีพการงาน การอยู่ร่วมในสังคม การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น และถึงแม้ว่าพระพุทธเจ้าได้ทรงกำหนดแนวทางดังกล่าวไว้เป็นเวลานานนับพันปีมาแล้ว แต่หลักการและแนวทางดังกล่าวยังคงมีความเป็นปัจจุบันสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เพราะเนื่องจากประเทศไทยประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธหรือเป็นสังคมของชาวพุทธ ซึ่งประชาชนดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ดังนั้นการนำหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาไปใช้ในการส่งเสริม

ด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จโดยมีสิ่งดึงดูดใจเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เช่น สถานที่สำคัญทางศาสนา หาดทราย ชายหาด ภูเขา อุทยานแห่งชาติ เทศกาลต่าง ๆ หรือสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่โด่งดังหรือมีคุณค่า เช่น วัด โบราณสถาน สถาปัตยกรรม เป็นต้น (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

วัดเป็นสถานที่ทรงคุณค่าเพราะเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรมมีทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เพียงแต่จะถ่ายทอดออกไปได้อย่างไรแม้กระทั่งชาวต่างชาติจำนวนมากที่มีพื้นฐานศาสนาและวัฒนธรรมต่างกันก็มาเพียงแค่อ่ายรูป บางครั้งก็มาทำกริยาที่ไม่เหมาะสม คนไทยบางกลุ่มมาก็ไม่ได้สร้างเสริมปัญญา ส่วนหนึ่งอาจจะเพราะวัดไม่ได้แสดงบทบาทอย่างชัดเจนว่าจะพัฒนาสังคม ทั้งที่บทบาทของวัดสามารถสนองประโยชน์ได้ทั้ง 2 ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมและด้านการ นำรายได้เข้ามาทำนุบำรุงวัด ทำนุบำรุงท้องถิ่นจังหวัดและประเทศโดยรวม ขณะเดียวกันวัดก็เป็นแหล่งที่สามารถให้ความรู้ความคิดที่กว้างขวางขึ้น ให้ความสงบความร่มเย็นกับผู้มาเยือน ทำให้พุทธศาสนิกชน เข้าใจพุทธศาสนาได้ดีขึ้น วัฒนธรรมของสังคมไม่ว่าที่ใดในโลก ไม่มีอะไรเป็นหลักเท่ากับศาสนา ศาสนาเป็นรากเหง้าของการตั้งสังคม โดยเฉพาะในประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่กระแสวิงในปัจุบันให้มีความต้องการ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาเป็นการเดินทาง ที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติตนให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของสังคมไทย การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาจากคำว่า Buddhist Tourism การท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนา คือ 1) เป็นการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี 2) เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา 3) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูน คุณประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมป็นผลประโยชน์ต่าง ๆ กลับสู่ท้องถิ่นในแหล่งต่าง ๆ ที่วัดตั้งอยู่ และเพื่อเป็นการดึงดูดคน เข้าวัดปฏิบัติธรรมและได้สัมผัสกับพระพุทธศาสนา ซึ่งวัดในแต่ละวัดที่มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการปฏิบัติธรรม วัดที่เป็นแหล่งโบราณสถาน วัดที่มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์จะทำให้ให้นักท่องเที่ยวได้มีทางเลือกเพิ่มขึ้นและยังเป็นการทำให้วัดกลายเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้อีกทางหนึ่ง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

แสดงให้เห็นว่าวัดและพุทธศาสนสถานต่าง ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่ชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจมาศึกษาท่องเที่ยวเป็น จำนวนมาก ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ เล็งเห็นถึงความสำคัญจากประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบเพื่อการศึกษา กลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผลจากการศึกษาจะสามารถนำไปสู่การสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาให้มีความสมดุลสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของประเทศและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงของยุคสมัยปัจจุบัน อย่างยั่งยืนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร (Population) ได้แก่ ประชาชนที่อยู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 36,136 คน (สำนักสถิติแห่งชาติข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2564)

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ (Taro Yamane) จำนวน 396 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ กลุ่มนักการเมือง กลุ่มผู้บริหาร (ข้าราชการประจำ) กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอกชน กลุ่มผู้ประกอบการ (ธุรกิจส่วนตัว) รวม 19 รูปหรือคน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูปหรือคน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์
2. แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ
3. แบบสอบถาม

โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (Index of item-Objective Congruent : IOC) ได้ค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 ทุกข้อหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่างนอกพื้นที่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน/ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient)

ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับคือ 0.930

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และมีโครงสร้างคำถาม 5 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง คือประชาชนที่อยู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 10 แห่ง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายและได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จำนวน 396 คน หรือคิดเป็น 100%

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) แบบตัวต่อตัวกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) จำนวน 19 รูปหรือคน ดำเนินการบันทึกข้อมูลที่ได้รับด้วยการจดบันทึก การทบทวนข้อมูลคำตอบ และการบันทึกเสียงให้ครบถ้วนตามคำถามในการสัมภาษณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำมาเรียบเรียงเป็นผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเชิงเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา การสรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction)

ผลการวิจัย

1. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย พบว่า ด้านประชาสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 รองลงมาคือ ด้านสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ด้านการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ด้านการจัดกิจกรรมภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 และด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) หลักอภินิหารธรรม 7 ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอภินิหารธรรม 7 ร่วมกันทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 79.4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน สามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 47.2 การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ สามารถทำนวยได้ร้อยละ 21.0 การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม สามารถทำนวยได้ร้อยละ 13.8 และการพร้อมเพรียงกันประชุม สามารถทำนวยได้ร้อยละ 12.8 ตามลำดับ

2) องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's ร่วมกันทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 87.6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกสามารถทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 35.2 กิจกรรมสามารถทำนวยได้ร้อยละ 14.8 ที่พักสามารถทำนวยได้ร้อยละ 18.2 สิ่งดึงดูดใจสามารถทำนวยได้ร้อยละ 16.7 และการเข้าถึงสามารถทำนวยได้ร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

3) รูปแบบพุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พุทธวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสถานที่ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการจัดกิจกรรมภายใน 4) ด้านการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ 6) ด้านการประสานงาน 7) ด้านการมีส่วนร่วม

โดยในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีปัจจัยการบริหาร 2 อย่าง เพื่อเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ หลักอภินิหารธรรม 7 องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's มีลักษณะ ดังนี้

1. หลักอภินิหารธรรม 7 มีลักษณะดังนี้

1) ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ ได้แก่ มีการประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถอธิบายจนเข้าใจถึงความจำเป็นและกระบวนการดำเนินงานอย่างถูกต้อง กำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างดี

2) ด้านพร้อมเพรียงกันประชุม ได้แก่ ประกาศวันเวลานัดประชุมปรึกษาหารือกันถึงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ชัดเจน ได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ เนื้อหาสาระของการประชุมตรงกับประเด็น

3) ด้านการไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ได้แก่ การจัดระเบียบในการจัดการการท่องเที่ยวทุก ๆ คนในพื้นที่ยอมรับและสามารถปฏิบัติตามหลักกฎเกณฑ์ได้ กฎระเบียบที่บังคับใช้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดระเบียบไว้อย่างชัดเจน

4) ด้านให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ได้แก่ ได้นำเสนอหรือแนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่เสมอ การเปิดโอกาสรับฟังปัญหาและนำมาพัฒนาปรับปรุงมาโดยตลอด เชื้อฟังคำแนะนำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

5) ด้านเคารพสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ปลุกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมในพื้นที่ยึดถือและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน กระตุ้นให้มีการปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนในการจัดกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว ออกแบบอารยสถาปัตย์ เพื่อเอื้อหรือส่งเสริมความเท่าเทียมกันของนักท่องเที่ยว เช่น ทางลาด เอียงสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เป็นต้น

6) ด้านการให้ความเคารพสถานที่ ได้แก่ มีนโยบายเรื่องการแต่งกายที่เหมาะสมสำหรับการเข้าเที่ยวชม ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมประเพณีของพื้นที่

7) ด้านให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน ได้แก่ มีการให้บริการสร้างความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว ปฏิบัติต่อผู้มาเยือนเสมือนคนในบ้านเมืองของตนเอง ให้ความรู้ความเป็นรากเหง้าของชุมชน ทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียม ประเพณี

2. องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's มีลักษณะ ดังนี้

1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ได้แก่ จัดสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสวยงามและสะอาดตามสุขอนามัย จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวในยามมีภัยหรือความไม่ปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในระบบการจัดการการท่องเที่ยวที่ทันสมัยเข้าถึงได้ง่าย

2) ด้านกิจกรรม (Activities) ได้แก่ จัดสถานที่ท่องเที่ยวและมีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ๆ เพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว

3) ด้านการเข้าถึง (Access) ได้แก่ กำหนดแผนที่ท่องเที่ยวจากตัวเมืองสู่แหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและมีเส้นทางที่หลากหลาย จัดเส้นทางเท้าที่มีระยะทางที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว จัดหาพาหนะสะดวกและง่ายต่อการเดินทางในพื้นที่ระยะสั้นที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้มีปัญหาดูสุขภาพ

4) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ มีบริการระบบสาธารณูปการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและสามารถใช้

เทคโนโลยีที่ทันสมัยสืบค้นหาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานบริการได้สะดวกสบาย มีคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวอย่างถูกต้องและชัดเจน เช่น แผนที่ แผนที่ผ่านมือถือ เป็นต้น

5) ด้านที่พัก (Accommodation) ได้แก่ แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีจำนวนที่พักเพียงพอและหลากหลายเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายด้านราคา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เลือกสรรตามฐานะหรือความพึงพอใจ จัดให้มีสถานที่พักและอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อเป็นช่องทางเลือกแก่นักท่องเที่ยว

ดังนั้น เมื่อปัจจัยทั้ง 2 ประการข้างต้น เป็นตัวส่งเสริมให้เห็นถึงวิธีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้มีประสิทธิภาพอย่างดีมากยิ่งขึ้น ทั้ง 7 ด้าน มีลักษณะดังนี้

1) ด้านสถานที่ ได้แก่ จัดเตรียมสถานที่เพื่อให้ผู้แสวงบุญ จัดให้มีมุนั่งพักผ่อน มีห้องน้ำ สุขา เพียงพอแก่คนทุกเพศทุกวัยและคนพิการ

2) ด้านบุคลากร ได้แก่ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทุกฝ่ายของวัดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ให้การต้อนรับเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยอัธยาศัยไมตรี

3) ด้านการจัดกิจกรรมภายใน ได้แก่ มีกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนัก มีกิจกรรมตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวได้เที่ยวชมที่หลากหลาย

4) ด้านการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว ได้แก่ จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเหมาะสมกับเวลาและสถานที่ พัฒนาและปรับปรุงแอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย

5) ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ติดต่อสื่อสารไปสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว แก้ไขข้อผิดพลาดในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว

6) ด้านการประสานงาน ได้แก่ ประสานงานระหว่างนักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ถูกต้องเชื่อถือได้สามารถเข้าถึงการบริการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

7) ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในร่วมหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว และร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ด้านสถานที่ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านการจัดกิจกรรมภายใน 4) ด้านการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ 6) ด้านการประสานงาน และ 7) ด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่าการประชาสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมไปถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผ่านสื่อรูปแบบต่าง ๆ นั้นทำให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวหรือสามารถเปิดรับข่าวสารการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ กรกช ตราฐ และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ทรพยากรการท่องเที่ยวมีศักยภาพ ได้แก่ แม่น้ำมูล การทำเครื่องปั้นดินเผา ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในชุมชน และมีที่พักแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มี 6 ด้าน ได้แก่ พัฒนาสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็น ที่พัก อาหาร สินค้าที่ระลึก ให้มีความหลากหลายกับทุกช่วงวัย การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ปรับปรุงที่พักแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน เน้นการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมากขึ้น การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชน และพัฒนาการตลาดการสื่อสารแบบบูรณาการไปยังกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายท่องเที่ยว

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักอุปหายนีธรรม 7 ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า หลักอุปหายนีธรรม 7 ร่วมกันทำนวยการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 79.4 แสดงให้เห็นว่า หลักอุปหายนีธรรมมีส่วนในการจัดการการท่องเที่ยวที่ดีและสามารถทำให้มีความเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบ และเป็นการสะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรม แยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างความเป็นชุมชน ความเป็นชุมชนทางวัฒนธรรม และโบราณสถานทางวัฒนธรรม ให้เกิดความเป็นสัดส่วนโดยมีการเข้าไปจัดการอย่างเป็นระบบที่เรียกว่านิเวศวิทยาของการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบการท่องเที่ยว รวมทั้งจัดสร้างอารยสถาปัตย์ ที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ชญานิศ เขียวสด (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “อุปหายนี

ธรรม : หลักธรรมกับความสำเร็จและความมั่นคงขององค์กร” ผลการวิจัยพบว่า การนำปรีชาญาณธรรมมาใช้เป็นหลักการบริหารจัดการองค์กร องค์กรที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือสมาชิกในองค์กรต้องทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว 5A's ร่วมกันทำนายนายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 87.6 แสดงให้เห็นว่า แสดงให้เห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยวประกอบด้วย สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ที่พัก การท่องเที่ยวเป็นกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น ก็มีการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นไปในแนวทางของทางด้านธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ การให้บริการด้านสิ่งดึงดูดใจของกิจกรรมการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกสบายและที่พัก ที่จะนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้น ๆ ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย พวงเงินและคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเครือข่ายชุมชนริมยม ด้วยคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมชุมชน ตำบลกงและตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย” ผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) อำเภอกงไกรลาศ เป็นอำเภอที่ตั้งอยู่ในแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) และเส้นทางนี้ยังเป็นเส้นทางสายสำคัญที่สามารถเดินทางเชื่อมโยงไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ นอกจากนั้นยังมีโครงข่ายการคมนาคมขั้นพื้นฐานที่สะดวกสบาย เช่น สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีขนส่ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีความจำเป็นในการรองรับนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น สถานีบริการเชื้อเพลิงและสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร ที่พัก (Accommodation) ส่วนใหญ่เป็นที่พักขนาดเล็กมีสไตล์การตกแต่งที่มีความกลมกลืนกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการและไลฟ์สไตล์นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มได้ และยังสามารถนำมาเชื่อมโยงโครงข่ายให้เกิดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวได้ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) มีการแบ่งลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

3. รูปแบบพุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเกิดจากการให้ความสำคัญเคารพสถานที่ มาเป็นอันดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามหลักของการให้ความสำคัญ

สถานที่ จะพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวได้ เพราะเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ ขอให้เราทุกคนตระหนักว่า ณ สถานที่แห่งนั้น ไม่ใช่ที่ทางส่วนตัวของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นที่ที่คนส่วนรวมใช้ร่วมกันเมื่อเป็นที่ทางที่ต้องใช้ร่วมกัน ดังนั้น คนทุกคนต้องรู้จัก "มารยาท" ในการใช้ที่สาธารณะ คนที่มีมารยาท ย่อมไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้เกิดแก่ใคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมหมาย อุตตสิทฺโธ (พีชสิงห์) และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของความสามัคคีการจัดประชุมและเลิกประชุมคือร่วมกันประชุมสามัญประจำปี เมื่อมีปัญหาเร่งด่วนทุกภาคส่วนก็พร้อมเพรียงกันประชุม โดยยกประเด็นปัญหา มาปรึกษาหารือกันจนมีแนวทางแก้ไขในที่สุดด้วยพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงกระทำร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับองค์กร

การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน เป็นอันดับที่ 2 แสดงให้เห็นว่าความสำคัญในกระบวนการสร้างความตราตรึงใจ และการยกระดับการให้บริการผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กรในการทำงาน ตั้งแต่ระดับผู้นำลงมาถึงระดับพนักงาน อย่างไรก็ตาม การทำให้การยกระดับการให้บริการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์องค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสนอ อัครมณเฑียร (2557) “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการอำนวยความสะดวก ดูแลเอาใจใส่ต่อมิตรที่มาเยือนและการให้การอารักขาคุ้มครองส่งเสริมบุคลากร ดูแลเอาใจใส่ต่อมิตรที่มาเยือนและการให้การอารักขาคุ้มครอง

การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิมเป็นอันดับที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการจัดการการท่องเที่ยวโดยเน้นด้านประสิทธิภาพการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจังและร่วมกันวางแผนในการพัฒนา เพิ่มมูลค่าทางจิตใจให้นักท่องเที่ยวมีความสุขประทับใจ และปลอดภัย ปรับรูปแบบการท่องเที่ยวการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสนอ อัครมณเฑียร (2557) “รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านขนบธรรมเนียมที่ดีงามขององค์กรที่ยังปฏิบัติได้อยู่ นั่น คือการรักษาและไม่บัญญัติหรือล้มเลิก กฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา ของสังคมตามความพอใจของตน โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม

การเคารพสิทธิมนุษยชนเป็นอันดับที่ 4 แสดงให้เห็นว่าพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยการเคารพสิทธิมนุษยชน เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติ และการเป็นพลเมืองดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน : กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า องค์กรได้มีการเปิดโอกาสให้สุภาพสตรีมีส่วนร่วมและ

บริหารภายในองค์กร โดยมีบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ขององค์กร ในสัดส่วนที่สมเหตุสมผลและได้รับความคุ้มครอง โดยชอบธรรมตามกฎหมาย

การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่เป็นอันดับที่ 5 แสดงให้เห็นว่าแนวทางในการปกครองทำงานกิจการบ้านเมืองร่วมกัน เป็นหมู่คณะ การให้ความเคารพและรับฟังความเห็นของผู้ใหญ่ ย่อมจะนำมาซึ่งความสามัคคี พร้อมเพรียงกันในการทำงานมากยิ่งขึ้น และกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐาน แยมสรพล (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสารณียธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ควรมีความประพฤติดีรักษาระเบียบวินัย มีความสุจริตทางกาย วาจา ที่จะกลมกลืนเข้ากันได้ มีความประพฤติดีงามต่อกัน ถูกต้องตามระเบียบวินัยของบ้านเมือง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ก่อความเดือดร้อนแก่สังคม จะต้องประพฤติตนในข้อปฏิบัติเดียวกัน ปฏิบัติตามกฎหมาย เชื่อและยึดถือเคารพในสิ่งเดียวกันของสังคม ไม่ทำตัวเป็นแกะดำในวงสังคม เคารพกฎหมายและระเบียบของสังคม และซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสารณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านเมตตาทายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ประกอบด้วย สุภาพเรียบร้อย ให้การช่วยเหลือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะส่งต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น

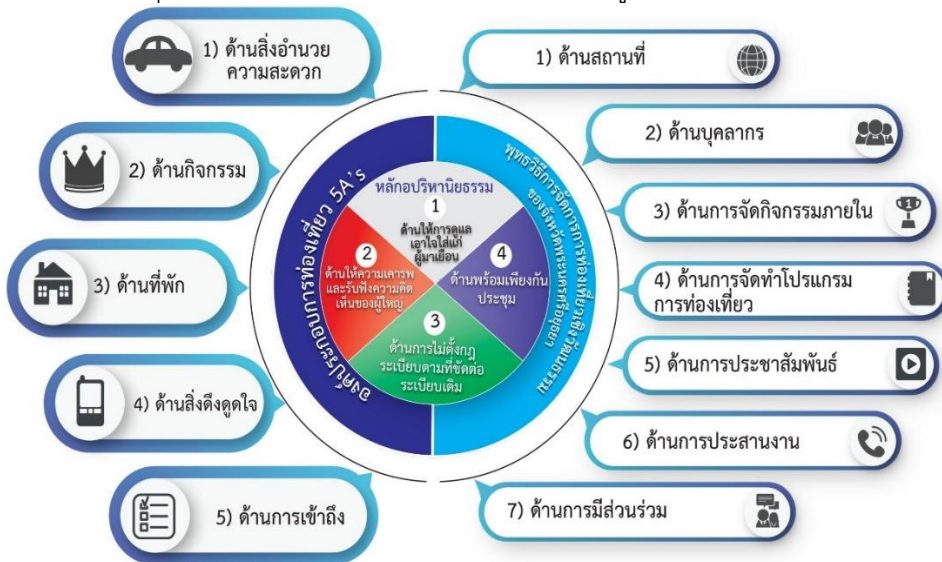
การพร้อมเพรียงกันประชุมเป็นอันดับที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการพร้อมเพรียงกันประชุม จะพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวได้ ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียควรนำหลักธรรมมาบูรณาการกับการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผดุง วรรณทองและคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 มีความจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารองค์กรเอกชน เพราะด้านจิตตะเป็นหลักที่จะต้องเอาใจใส่งานอยู่เสมอ เมื่อเกิดปัญหาที่หมั่นตรวจสอบหาข้อบกพร่องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

เกิดจากหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์เป็นอันดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าการประชุมเป็นการพัฒนาคนรอบด้านอย่างสมดุล เพื่อเป็นฐานของการพัฒนาโดยเฉพาะแนวนโยบายเพื่อดำเนินการปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบอบวิถีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระพงษ์ศักดิ์ สนตมโน (เกษวงค์ รอด) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว” ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้วมีจุดเด่น คือ ปัญญาพละ (กำลังความรู้) ประกอบด้วย พัฒนาความรู้ มุ่งสู่นวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ เป้าหมายชัดเจน เน้นประโยชน์ส่วนรวม ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ ใจก้าวหน้า (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

“การพัฒนารูปแบบการบริหารงานบุคลากรที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นน้ำโขง” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมที่เหมาะสม ประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของบุคลากร ได้แก่ หลักอปริหานิยธรรม 7 มีการบูรณาการหลักอปริหานิยธรรมเข้าไปในทุกขั้นตอนของกระบวนการการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการงานขององค์กรก่อให้เกิดการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วม ความสมัครสมานสามัคคี หลักอปริหานิยธรรม 7 ประการสามารถนำมาบูรณาการเข้ากับบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” สามารถสังเคราะห์ได้เป็นองค์ความรู้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (ธัญญพัทธ์ ฤทธิพนีสนันท์, 2565)

จากภาพสามารถอธิบายได้ “พุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ (พุทธวิถี + หลักการจัดการ = นำสู่รูปแบบพุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) ดังต่อไปนี้

พุทธวิถี

พุทธวิถี คือ หลักอปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมหมวดหนึ่งทางพระพุทธศาสนาที่ได้นำมาบูรณาการเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ได้แก่ หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พร้อมเพียงกันประชุม การไม่ตั้งกฎระเบียบตามที่ขัดต่อระเบียบเดิม ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ เคารพสิทธิมนุษยชน การให้ความเคารพสถานที่และให้การดูแลเอาใจใส่แก่ผู้มาเยือน

หลักการจัดการ

หลักการจัดการ คือ หลักการจัดการการท่องเที่ยว 5A's ประกอบด้วย การจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ที่พัก (Accommodation)

นำเสนอรูปแบบพุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ เป็นการน้อมนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์เพื่อให้เกิดเป็นพุทธวิธีพร้อมกับนำเอาหลักการจัดการสมัยใหม่ คือหลักการจัดการการท่องเที่ยว 5A's มาบูรณาการ จนนำไปสู่รูปแบบพุทธวิถีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านการจัดกิจกรรมภายใน ด้านการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ติดต่อสื่อสารไปสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว แก้ไขข้อผิดพลาดในการดำเนินการจัดการการท่องเที่ยว ด้านการประสานงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐควรคำนึงถึงภาพลักษณ์ของประเทศด้านการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวโน้มพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ มีรูปแบบการนำเสนอที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีการทำข้อมูลที่หลากหลายภาษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว สินค้า และบริการของที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย

เอกสารอ้างอิง

กรกช ตราฐและคณะ. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารรัชต์ภาคย์*. (ฉบับพิเศษ ครอบรอบ 23 ปี), 165-176.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2560-2564*. สืบค้น 19 มกราคม 2564, จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114

- ชญาณิศ เขียวสด. (2564). อุปริหานิยธรรม: หลักธรรมกับความสำเ็จและความมั่นคงขององค์กร. สืบค้น 2 มีนาคม 2564, จาก kcenter.anamai.moph.go.th/download
- ณฐาน แยมสรวล. (2559). การประยุกต์หลักสารณียธรรมเพื่อเสริมสร้างความปรองดองในการปฏิบัติงานวิชาชีพพยาบาลในโรงพยาบาลบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 1(1), 49-58.
- ผดุง วรรณทองและคณะ. (2561). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารองค์กรเอกชนในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(2), 99-110.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพงษ์ศักดิ์ สนมมโน (เกษวงศ์รอด). (2564). *พุทธธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดสระแก้ว (ดัชนีพันธปรัชญาดัชนีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม). (2564). *การประยุกต์หลักสารณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา (ดัชนีพันธปรัชญาดัชนีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมหมาย อุดอสิโท (พีชสิงห์) และคณะ. (2559). รูปแบบหลักอุปริหานิยธรรมไปใช้ในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารธรรมทรรศน์*, 16(1), 101-113.
- ไพฑูรย์ ใจก้าวหน้า. (2557). *การพัฒนาแบบการบริหารงานบุคลากรที่มีผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นลุ่มน้ำโขง (พุทธศาสตร์ดัชนีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย พวงเงินและคณะ. (2560). *การศึกษาทางเลือกที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเครือข่ายชุมชนริมยมด้วยคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมชุมชน ตำบลกและตำบลบ้านกร่าง อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย (รายงานวิจัย)*. สุโขทัย: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย : เทศบาลตำบลกไกรลาศ อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย.
- เสนอ อัสวมันตา. (2557). *รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอุปริหานิยธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดัชนีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอุปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน : กรณีศึกษาอำเภอนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร MBUIISC Journal*, 1(2), 67-83.

